

1948 TAMİMİ DOĞRULTUSUNDA DOĞU VE GÜNEYDOĞU VİLAYETLERİNDEKİ HALKEVLERİ MÜZİK ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Türker Erol¹
Derya Kaçmaz²

1 Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, trkerol76@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9746-8934

2 Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, deryakacmaz77@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9248-6954

Erol Türker ve Derya Kaçmaz. "1948 Tamimi Doğrultusunda Doğu ve Güneydoğu Vilayetlerindeki Halkevleri Müzik Çalışmalarının Değerlendirilmesi". idil, 71 (2020 Temmuz): s. 1087–1102. doi: 10.7816/idil-09-71-04

ÖZ

1932 yılında kurulan halkevleri toplam dokuz şube olarak faaliyet göstermiş ve bunlardan Güzel Sanatlar Şubesi'ne bağlı müzik kolunun çalışmaları oldukça önemsenmiştir. Müzik inkılabının geniş tabana yayılarak deneyimlendiği halkevleri, Gökalp'in milli musiki görüşleri temelinde çoksesli müzik kültürünün yayılmasını amaçlamıştır. CHP Genel Sekreterliği, 1948 yılında halkevleri müzik çalışmalarının durumunu ve halkevlerinin hangi müzik çalışmalarına eğilim gösterdiğini tespit amaçlı bir tamim yayımlamıştır. Bu tamim kapsamında toplam 93 halkevine dokuz adet soru yöneltilmiş, 71 halkevi bu sorulara cevap vermiştir. Bu çalışma, Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki 1948 tamimine cevap veren 15 halkevinden gelen cevaplar ile sınırlandırılmış ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde ise, 1948 yılı tamimine cevap veren Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki halkevleri müzik çalışmalarının durumu ve bu çalışmaların amaçlarına ne ölçüde ulaştığı tartışılmıştır. Yapılan analizler, 1948 yılı tamimi kapsamında Doğu ve Güneydoğu bölgelerindeki halkevlerinde yapılan müzik çalışmalarının, amaçlanan hedeflere büyük oranda ulaşamadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: CHP, Halkevleri, Güzel Sanatlar Şubesi, Müzik Kolu

Makale Bilgisi

Geliş: 17 Mayıs 2020

Düzeltilme: 29 Mayıs 2020

Kabul: 18 Haziran 2020

Giriş

Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti, hemen her alanda bir kalkınma seferberliği içerisine girmiştir. Bu süreçte yürütülen çalışmalar arasında şüphesiz eğitim, kültür ve sanat alanlarında yürütülen faaliyetler önemli bir yere sahiptir. Daha önce Türk Ocakları'nın üstlendiği kültür, eğitim ve sanat çalışmaları, 1932 yılında halkevlerinin açılmasından kapatıldığı 1951 yılına kadar, bu çatı altında devam ettirilmiştir. Bir başka deyişle Türk Ocakları, Halkevlerine dönüştürülmüştür. "Türk Ocakları ve halkevlerinin genel kuruluş amacı, Türk ulusunun ve halkının çağdaş Batı uygarlığı doğrultusunda sosyal, ekonomik ve kültürel bakımdan geliştirilmesi olarak özetlenebilir" (Şimşek, 2002: 28). Türk Ocakları'nın teşkilatlanması ve amaçlarıyla benzer olan halkevleri, kendisi de bir Türk Ocaklı olan Gökalp'in düşünceleri çerçevesinde şekillenmiştir. İnalçık, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesinde Gökalp'in ideolojik etkisinden şu şekilde bahsetmektedir:

Yeni Türkiye doğarken, millet, devlet, hukuk, kadın hukuku, devlet-din ilişkileri, modern ekonomi ve millî eğitim, Türk kültür tarihi ve sosyolojisi, özellikle millî devletin ideolojisini formüle etmekte Ziya Gökalp gibi bir düşünür-sosyoloğa sahip olmak Türkler ve Türk dünyası için gerçekten bir talih eseri olmuştur. Sosyal olguya tam bir nesnellik (objektivite) ile yaklaşan metodu, Gökalp'e kendi kuşağında güvenilir, pozitivist bilim adamı, yol gösteren hoca ayrıcalığı kazandırmıştır (İnalçık, 2017: 165).

Bugün farklı boyutlarıyla tartışılan Gökalp'in düşünceleri, o dönemin siyasetçileri ve aydınları tarafından neredeyse tamamen benimsenmiş ve uygulanan politikalar bu doğrultuda hayata geçirilmeye çalışılmıştır.

Gökalp'in temel görüşleri, özellikle Türk millî devletinin kuruluş döneminde kültür hayatımızda belirleyici derin bir etki yapmış, ona yön vermiştir. Onun temel kavramlarını benimseyen Türk bilim ve sanat adamları; geleneksel Türk Halk kültürünü, halk edebiyatını, tasavvuf ve tarikatları, Türk folklor ve etnografyasını, halk musikisini hararetle araştırmaya yönelmişler; millî varlığın temellerini bu doğrultuda görmüşlerdir... Halkevleri de onun temel düşüncesinden doğmuş bir kurum sayılabilir (İnalçık, 2017: 187).

Halkevleri; Dil, Tarih, Edebiyat, Güzel Sanatlar, Temsil, Spor, İçtimai Yardım, Halk Dershaneleri ve Kurslar, Kütüphane ve Neşriyat, Köycülük, Müze ve Sergi olmak üzere dokuz şube altında faaliyet göstermektedir. Bu şubeler içerisinde Güzel Sanatlar Şubesi oldukça önemsenen bir faaliyet alanıdır.

Güzel Sanatlar Şubesi

Halkevleri 1932- 1935 başlıklı yapılan faaliyetlerin anlatıldığı propaganda kitapçığında, Halkevleri Güzel Sanatlar Şubesi'ne neden ihtiyaç duyulduğu ve ne amaçlandığı şu şekilde belirtmektedir: "Kulağın ve gözün yetişmek ve telkin edilmek için en iyi en tesirli vasıtalar olduğu meydanda idi; bunlara doğrudan doğruya hitap eden, uluslararası bir dil sayılabilen resim, musiki, mimari ve heykeltıraşlık, bu itibarla en çok üzerinde durulmaya değer sanat şubeleri ve telkin unsurları idi" (1935 Halkevleri: 36).

Burada sanatın telkin edici gücü, yani bir duygu veya düşüncüyü insanlara benimsetmede izlenebilecek en önemli araçlardan birisi olduğu vurgulanmaktadır. "Halkevleri Güzel Sanatlar Şubesi, toplumun sanata bakış açısını geliştirmeyi ve Cumhuriyet sanat anlayışını topluma yaymayı kendisine amaç edinmiştir" (Şahin Kurnaz, 2014: 90). Bu bağlamda Halkevleri Cumhuriyet devrimlerinin ilkeleri doğrultusunda toplumu şekillendirmek amacıyla, güzel sanatlar çalışma sahasını önemli bir propaganda aracı olarak görmüştür. Halkevleri Güzel Sanatlar Şubesi, Cumhuriyet devrimleri doğrultusunda ortaya konulan sanat anlayışının, geniş tabana yayılarak deneyimlendiği önemli bir faaliyet alanıdır.

Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolu

Güzel sanatlar şubesi müzik kolunun önemi, Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1935 yılı beşinci büyük kurultayında "güzel sanatlara, bilhassa musikiye, inkılabımızın yüksek tecellisiyle mütenasip bir surette ehemmiyet vereceğiz" (Arık, 1947: 111) şeklinde ifade edilmiştir.

Tablo 1. Halkevlerinde Musikide Güdülecek İstikamet

1932 Halkevleri Talimatnamesi	33) Halkevleri musiki mesai ve müsamerelerinde beynelmilel modern musiki ile milli türkülerimiz esas tutulacak ve beynelmilel musiki teknik ve aletleri kullanılacaktır. Yani musikide gayemiz, modern ve beynelmilel musikiyi (ve teganni tarzını) esas tutmak ve bunu tatbik ve temin etmektir. Halkın musiki zevkini arttırmak ve yükseltmek için, radyo, gramofon gibi vasıtalarından da istifade edilmelidir (C.H.F Halkevleri Talimatnamesi, 1932: 11).
1938 Halkevleri Öğreneği	41) Halkevleri müzik çalışma ve müsamerelerinde arsulusal modern müzik ile halk türkülerimiz esas tutulacak ve arsulusal müzik teknik ve araçları kullanılacaktır. Müzikte ergemiz modern ve arsulusal müziği ve sayra tarzını esas tutmak ve bunu saptamak ve sağlamaktır. Halkın müzik zevkini arttırmak ve yükseltmek için radyo, gramofon gibi araçlardan faydalanmalıdır (C.H.P. Halkevleri Öğreneği, 1938: 11).
1940 Halkevleri Çalışma Talimatnamesi	21) Halkevleri müzik çalışmalarında esas, milli ruhun derinliklerinde zengin bir hazine olarak yaşamakta bulunan halk türkülerimizi Garp tekniği ile işleyerek müstakbel kompozitörler için, sadakat ve itina ile toplamak ve saklamakla beraber yeni Türk müziği bir taraftan vücut bulmakta iken kulakları ve zevkleri çokslesli müziğe alıştırmak ve ısındırmak; bunun için de bir çok fırsatlardan istifade ederek Garp müzik eserlerini bol bol dinletmektir (C.H.P Halkevleri Çalışma Talimatnamesi, 1940: 10).

“Müzik kültürü açısından düşünüldüğü zaman halkevlerinin temel amacının Cumhuriyet’in toplumsal dönüşüme dair hedeflerini müzik aracılığıyla topluma yayabilmek olduğu görülecektir” (Güray, 2018: 31). Türk Ocakları döneminde Gökalp’in müzikle ilgili düşünceleri çerçevesinde milli musiki;

Halk musikisiyle garp musikisinin imtizacından (kaynaşmasından) doğacaktır. Halk musikimiz, bize birçok melodiler vermiştir. Bunları toplar ve garp musikisi usulüne armonize edersek, hem millî, hem de Avrupai bir musikiye malik oluruz. Bu vazifeyi ifa edecek olanlar arasında Türk ocaklarının musiki heyetleri de dâhildir. İşte Türkçülüğün musiki sahasındaki programı esas itibariyle bundan ibaret olup, bundan ötesi millî musikarlarımıza aittir (Gökalp, 1968: 131).

Gökalp’in milli musiki üzerine düşünceleri, müzik devrimi başlığındaki uygulamaların temelini oluşturmaktadır. Bu düşünceler, halkevleri talimatnamelerinde belirtilen amaçlar ile birebir örtüşmektedir. Dolayısıyla halkevleri müzik kolunun her türlü faaliyeti Gökalp’in milli musiki düşünceleri ile bağlantılıdır ve bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Behar’a göre, Gökalp’in müzik ile ilgili düşünceleri Çekoslovakya, Macaristan, Rusya gibi Doğu Avrupa ülkelerinde ortaya çıkan ulusal müzik akımından etkilenilerek şekillenmiş ve bu örnekler doğrultusunda Türk müziğinin modernleştirilmesinin oldukça katı ve basit bir formülüdür. Türkiye’nin Milli Musikisi (Halk Türküleri + Garp Armonisi) formülünden doğacaktır (Behar, 2008: 272).

Özetle, halkevlerinde uygulanan müzik politikaları, halka batı müziğinin benimsetilmesi ve halk ezgilerinin garp tekniği ile çok seslendirilmesi üzerine şekillenmiştir.

1948 Yılında Halkevleri Müzik Çalışmaları Hakkında Yayımlanan Tamim

6 Mayıs 1948 yılında CHP Genel Sekreterliği tarafından dönemin Konya milletvekili aynı zamanda CHP idare kurulu üyelerinden Muhsin Adil Binal imzalı müzik çalışmaları hakkındaki tamimin amacı şu şekildedir: “Halkevlerimizin musiki çalışmalarını muhitlerinin temayüllerine göre düzenlemelerinin müspet neticeler almak hususunda faydalı olacağını düşünüyoruz. Bu konuda bizimde aydınlanmamızı ve sizinle işbirliği yapmamızı sağlamak maksadiyle aşağıdaki soruları cevaplamanızı dilerim” (BCA 490.1.0.0/8.43.15/1).

Tablo 2. Müzik Çalışmaları İle İlgili 1948 Tamimine Ait Sorular (BCA.490.1.0.0/8.43.15/1-2).

Soru 1	Musiki çalışmalarınızın bugünkü durumu nedir?
Soru 2	Çalışma kollarınızda kaçar faal üye vardır? Yaşları, meslekleri nedir?
Soru 3	Musiki ile ne zamandan beri meşguldürler? Yalnız heveskâr olarak mı? İçlerinde musikiyi meslek edinmiş olanlar var ise hangi sahasında çalışmışlardır?
Soru 4	Musiki çalışmalarına ayırdığınız para nedir ve bu parayı nerelere sarf ediyorsunuz?
Soru 5	Çalışmalara katılanlara ücret veya zaruri masraf veriyorsanız miktarı nedir ve hangi çalışma bölümlerine bu para tahsis olunmuştur?
Soru 6	Musiki kollarından hangisi daha çok gelişmek istidadını gösteriyor? Muhtinize en uygun çalışmalar hangileri olabilir? (Halk türküleri korusu, yerli sazlar ile türküler üzerinde çalışmalar, bando, ilh...)
Soru 7	Öğretmeniniz var mıdır? Maaşı, bilgi derecesi nedir?
Soru 8	Bando sazlarınız, ayrı ayrı adları ve miktarı nedir?
Soru 9	Öteki sazlarınız nelerdir ve kaçar tanedir?

9 sorunun sorulduğu 1948 tamimi ile Halkevleri, müzik alanındaki durumlarını, eğilimlerini ve faaliyetleri yerel başkanlar tarafından ifade etme olanağı bulmuştur. Arşiv belgeleri doğrultusunda tespit edilen, doğu ve güneydoğuda teşkilatlanmış 15 Halkevi bu tamime cevap vermiştir. Tamimde yer alan 9 soruya ilişkin cevaplar 9 başlıkta ele alınmıştır. Alfabetik sırayla doğu ve güneydoğu bölgelerinde kurulmuş halkevinden gelen cevaplar tablolar halinde sunulmuştur.

1948 Yılı Doğu ve Güneydoğu Bölgelerindeki Halkevleri Müzik Çalışmalarının Durumu

1. soru kapsamında, doğu ve güneydoğu halkevlerinin 1948 yılı itibariyle müzik çalışmalarının durumu şu şekildedir:

Tablo 3. 1948 Yılı Kapsamında Doğu ve Güneydoğu Bölgelerindeki Halkevleri Müzik Çalışmalarının Durumu

Soru 1	Musiki çalışmalarınızın bugünkü durumu nedir?
Halkevi	Cevap
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Evimizin gelirinin olmayışı ve musiki kollarında çalışmaya heveskâr bir öğrenci ve öğretmen olmadığından musiki durumumuzun gayri faal olduğu. (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Halkevimizde musiki teşkilatı yoktur (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Musiki faaliyetimiz bugün yalnız 10-13 yaşları arasında ki çocuklar için açtığımız uzun süreli keman kursuna münhasırdır (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Bugün ise evimizin pek dar olan bütçesi memur ve müstahdemlerimizin ücretlerini veremeyecek kadar fakir bir durumda olduğundan yeniden alet temin edilememekte ve tabii olarak müzik çalışmalarını da layıkıyla yapamamaktadır. Ancak bu kola kayıtlı üyelerimizden musikiyi meslek edinen iki şahsın keman ve cümbüşüyle bir iki amatör öğretmenin temsil ve aile toplantılarımızda kendi keman ve aletleriyle bu boşluğu doldurmağa çalışmalarından başka hiçbir faaliyet gösterilememektedir (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkâri	Evimizde hiçbir müzik aleti mevcut olmadığından ve bu müzik aletlerini temin edecek tahsisatımızda bulunmadığından müzik kolu bugüne kadar teşkil ettirilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-Iğdır	Evin musiki çalışması yoktur. Milli günlerde mahalli örf ve adetlere göre davul, zurna ve akordeonla eğlenilir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	Elde mevcut hiçbir alet olmadığından faaliyet yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Muş-Varto	Halkevimizde musiki aletleri olmadığından musiki sahasında hiçbir faaliyet yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).

Şanlıurfa-Siverek	Evimiz musiki çalışmaları normaldir. Köy ve yurt gezilerinde bu kolumuz oldukça iyi bir intiba ve takdir görmektedir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/22).
Tunceli-Hozat	Bugüne kadar başkanlığı ve idari heyeti devlet memurluğundan olan halk evimiz çok yakın mazide biz halka intikal etmiş ve henüz halkevine ait demirbaş dahi tarafımızdan tesellim edilmemiştir. Bunun için hâlihazırda çalışma kollarımız müspet bir tarzda teşekkül etmiş değerlidir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Musiki çalışmalarımızın bugün ki durumu iyi denecek derecededir. Evimiz musiki çalışmaları yalnız bando üzerindedir (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Müzik çalışmalarının genel durumunun öğrenilmek istendiği tamimin 1.sorusu ile ilgili, doğu illerinden gelen cevaplara bakıldığında: Ağrı, Bingöl, Bitlis (Adilcevaz), Bitlis (Ahlat), Erzincan, Antep (Nizip), Hakkâri, Kars, Muş (Varto) ve Tunceli (Hozat) olmak üzere 10 halkevinde herhangi bir müzik çalışması olmadığı görülmektedir. Geriye kalan 5 halkevinde kısıtlı da olsa müzik faaliyetleri görülmektedir. Müzik kolu faaliyet gösteren halkevlerinin çalışma sahaları milli bayramlar, köy gezilerindeki müzik etkinlikleri ve açılan kurslarla sınırlıdır. Sadece Van Erciş Halkevi'nin bando faaliyetleri olduğu belirtilmiş fakat bu faaliyetlerdeki aksaklıklar ve talepler Erciş Halkevi Başkanı Abdullah Yeğin tarafından şu şekilde belirtilmiştir: "On yıldan beri çalına, çalına yıpranan bando sazlarımızın onarımına; bandocularımıza dahi olsa az bir ücret verilirse çalışmaların daha canlı olacağı kanaatindeyim. Evet, her ne kadar meslek edinmiş sanatkarlar varsa da çalışmalar çok cansız ve zayıftır" (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Cevaplardan anlaşılacağı üzere 1948 yılı itibariyle doğu ve güneydoğu bölgeleri halkevlerinin büyük oranda müzik alanında faaliyet göstermediği ve faaliyet yapan halkevlerinin de sistemli bir çalışma sergilemediği görülmektedir. Doğu ve güneydoğu vilayetlerinde halkevleri müzik faaliyetleri en fazla, çeşitli temsil/toplantılarda ve belirli günlerde icralar şeklinde görülmektedir.

Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kollarının Aktif Üye Durumu

İkinci soruya ait tablolar üyesi olmayan, üyesi olan ayrıntılı cevap vermeyen, üyesi olan ayrıntılı cevap veren halkevleri şeklinde ele alınmıştır.

Tablo 4. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerindeki Halkevleri Müzik Kolunun Üyesi Olmayan Halkevleri

Soru 2	Çalışma kollarınızda kaçar faal üye vardır? Yaşları, meslekleri nedir?
Halkevi	Cevap
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Çalışma kollarımızdan temsil kolu başkanı olan vilayet seferberlik memuru 332 (1914) doğumlu Şerafettin Uludağ ve evin kütüphane ve idari memurluğuna bakan 331 (1913) doğumlu dava vekili Sait Erel vardılar (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Halkevimizde musiki teşkilatı yoktur (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Adı geçen kol henüz teşekkül etmemiş olduğundan emirinizde ki sorulara cevap verilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-Iğdır	Musiki kolu açık olmayıp idare kurulunca saptanır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Tunceli-Hozat	Kanaati şahsiyeme göre kolların hepsinin olmasa bile önemli kısmının demirbaş eşya ve malzeme devrinden sonra teşekkül ederek işe başlayacaklardır. Böylece iş başladıktan sonra asıl maksat ve gaye için ne gibi malzemeye vesaire kıymetlere ihtiyaç olduğu peyderpey ve zamanla yüksek makamınıza arz edileceği saygıyla sunulur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).

Tamimin ikinci sorusuna cevaben; Ağrı (Doğubayazıt), Bingöl, Bitlis (Adilcevaz), Bitlis (Ahlat), Erzincan, Gaziantep (Nizip), Hakkâri, Kars (İğdır) ve Tunceli (Hozat) dâhil olmak üzere 9 halkevi, müzik kollarında üyelerinin bulunmadığını bildirmişlerdir. Bingöl Halkevi'nde müzik kolu ile ilgili olmasa da temsil kolu ve kütüphane ile ilgili iki üyenin olduğu bilgilerine yer verilmiştir.

Tablo 5. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerindeki Halkevleri Müzik Kolunun Üyesi Olan Ayrıntılı Cevap Vermeyen Halkevleri

Soru 2	Çalışma kollarınızda kaçar faal üye vardır? Yaşları, meslekleri nedir?
Halkevi	Cevap
Erzurum	Bu kursa 11'i kız 9'u erkek olmak üzere 20 öğrenci devam etmektedir. Kemanlar yeni getirilmiştir (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Ancak bu kola kayıtlı üyelerimizden musikiyi meslek edinen iki şahsın keman ve cümbüşüyle bir iki amatör öğretmenin temsil ve aile toplantılarımızda kendi keman ve aletleriyle bu boşluğu doldurmağa çalışmalarından başka hiçbir faaliyet gösterilememektedir (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Muş-Varto	Muhtimizde bu sahada hevesliler çoktur. Bunların bir kısmı da askeri bandolarda öğrenmiş sayısı 8'i aşan genç vardır. Himmet buyrulur halkevimize bir miktar çalgı ve alet gönderilirse tahminim fevkimde müspet neticeler verileceği muhakkaktır. Öğreticimiz vardır fakat musiki aletlerimiz yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).
Şanlıurfa-Siverek	Çalışma kolumuzda faal olarak 24 üye kayıtlıdır, yaşları 20 ila 45 arasındadır, 3'ü memur diğerleri yerli ve muhtelif mesleklerle meşguldürler (BCA.490.1.0.0/968.745.5/22).

Müzik kolunda üyesi olup ayrıntılı bilgi vermeyen halkevlerine bakıldığında, sadece Erzurum Halkevi üye sayısı olarak 11 kız 9 erkek toplam 20 öğrencinin kursa kayıtlı olduğunu bildirmiştir. Gaziantep (Kilis) Halkevi'nde ise müzik koluna kayıtlı iki profesyonel iki amatör üyenin olduğu belirtilmiştir. Muş (Varto) Halkevi'nde müziğe ilgi duyan çok kişi olduğu, müziğe hevesli askerlik döneminde bandoda müzik eğitimi almış 8'in üzerinde genç üyenin olduğu bilgilerine yer verilmiştir. Şanlıurfa (Siverek) Halkevi müzik kolu üye sayısını 24, üyelerin yaşlarını ise 20 ile 45 olarak bildirmiştir. Söz konusu halkevleri içinde Şanlıurfa (Siverek) Halkevi 24 kişi ile en çok üye sayısına sahiptir.

Tablo 6. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerindeki Halkevleri Müzik Kolunun Üyesi Olan Ayrıntılı Cevap Veren Halkevleri

Soru 2	Çalışma kollarınızda kaçar faal üye vardır? Yaşları, meslekleri nedir?				
Halkevi	Üye Sayısı	Adı Soyadı	Hicri/Miladi	Yaş	Mesleği
Kars-Tuzluca	1	Mehmet Ali Çetinkaya	329 (1911)	37	Memur
Kars-Tuzluca	2	Yusuf Temuçin	335 (1917)	31	Esnaf (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Van-Erciş	1	Bekir Çelik	337 (1919)	29	Özel Saymanlık Tahsildarı
Van-Erciş	2	Mehmet Ergin	314 (1897)	51	Terzi
Van-Erciş	3	Hüsamettin Şanal	317 (1900)	48	Zabıta Memuru
Van-Erciş	4	Hasan Aydın	333 (1915)	33	PTT Memuru
Van-Erciş	5	Şemsettin Ürkmez	310 (1893)	55	Seyyar Satıcı
Van-Erciş	6	Aziz Candaş	340 (1922)	26	Çiftçi
Van-Erciş	7	Mecit Akkoç	319 (1902)	46	Saymanlık Odacısı
Van-Erciş	8	Kemal Bayraktar	340 (1922)	26	Saatçi
Van-Erciş	9	Fikri Güvenir	338 (1920)	28	Fotoğrafçı

Van-Erciş	10	Müştak Yavuz	331 (1913)	35	Berber (BCA.490.1.0.0/967.743.6/8).
-----------	----	--------------	------------	----	-------------------------------------

Kars (Tuzluca) ve Van (Erciş) müzik kolları, aktif üyelerine ait sayı, ad-soyad, yaş, meslekleri ile ilgili en ayrıntılı bilgileri veren halkevleridir. Yaşları 26-55 arası olan üyelerin mesleklerinin bir çiftçi dışında daha çok memur ve esnaf olduğu görülmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolu Üyelerinin Amatörlük ve Profesyonellik Durumları

3. soruya cevap veren doğu ve güneydoğu bölgelerinde yer alan Halkevleri müzik kolu üyelerinin müzikle hangi düzeyde ilgilendiklerine ilişkin cevaplar şu şekildedir:

Tablo 7. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerindeki Halkevleri Müzik Kolu Üyelerinin Amatörlük ve Profesyonellik Durumları

Halkevi	Soru 3: Musiki ile ne zamandan beri meşguldürler? Yalnız heveskâr olarak mı? İçlerinde musikiyi meslek edinmiş olanlar var ise hangi sahasında çalışmışlardır?
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Şimdiye kadar musiki ile iştiğal olunmamış, heveskâr olmadığı gibi musikinin her hangi bir sahasında meslek edinen de olmamıştır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Halkevimizde musiki teşkilatı yoktur (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Bu kursa 11'i kız 9'u erkek olmak üzere 20 öğrenci devam etmektedir. Kemanlar yeni getirilmiştir. Kursu idare eden arkadaş Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Kolu mezunlarından öğretmen Sebahattin BELEK tir (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Ancak bu kola kayıtlı üyelerimizden musikiyi meslek edinen iki şahsın keman ve cümbüşüyle bir iki amatör öğretmen temsil ve aile toplantılarımızda kendi keman ve aletleriyle bu boşluğu doldurmağa çalışmalarından başka hiçbir faaliyet gösterilememektedir (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Adı geçen kol henüz teşekkül etmemiş olduğundan emirinizde ki sorulara cevap verilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-Iğdır	Musiki kolu açık olmayıp idare kurulunca saptandır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	10 sene heveskâr (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Muş-Varto	Muhitimizde bu sahada hevesliler çoktur. Bunların bir kısmı da askeri bandolarda öğrenmiş sayısı 8'i aşan genç vardır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).
Şanlıurfa-Siverek	Faal üyelerimizden onu uzun zamandan beri musiki ile meşgul ve beşi musikiyi meslek edinmiş durumdadırlar. Bu beş kişiden birisi birinci derece klarnet ve saksifon çalmak üzere her türlü bando aletleri ve nota üzerinde uğraşmıştır. Ve bu gün evimizde bando şefliğini idare ediyor. Diğeri cümbüş ve bağlama ve halk türküleri üçüncüsü ise makamda ihtisas sahibi, halk türküleri bakımından çok istifadeli cümbüş ve ud çalmaktadır. Halen evimiz halk türküleri öğretmenidir. Diğer ikisi de saz ve bağlama çalmaktadırlar. Ötekiler heveskâr olarak devam etmekte ve halk gecelerinde bunlardan istifade edilmektedir. Hülasa mevcut musiki elemanlarımız muhitte kendine mahsus bir mevki verebilmiş bir durum arz ediyor (BCA.490.1.0.0/968.745.5/22).
Tunceli-Hozat	Kanaati şahsiyeme göre kolların hepsinin olmasa bile önemli kısmının demirbaş eşya ve malzeme devrinden sonra teşekkül ederek işe başlayacaklardır. Böylece iş başladıktan sonra asıl maksat ve gaye için ne gibi malzemeye vesaire kıymetlere ihtiyaç olduğu peyderpey ve zamanla yüksek makamınıza arz edileceği saygıyla sunulur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Musiki ile on seneden beri meşguldürler. Çalışanların hepsi de heveslidirler. Yalnız bandomuz vardır. Bu kolda çalışanlar meslek edinmemişlerse de istidatlıdırlar (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Ağrı (Doğubayazıt), Bingöl, Bitlis (Adilcevaz), Bitlis (Ahlat), Erzincan, Gaziantep (Nizip), Hakkari, Kars (Iğdır), ve Tunceli (Hozat) Halkevleri'nin müzik kolu kurulamadığı için bu soruya ilişkin bir cevap vermediği

görülmektedir. Genel olarak bakıldığında müzik kolu olan doğu ve güneydoğu halkevlerinin, bu şubeye ait üyelerinin amatör düzeyde müzikle ilgilendikleri görülmektedir.

Erzurum Halkevi müzik kolu üyeleri keman kursu alan 20 öğrenciden oluşmakta ve bu kurslar Gazi Eğitim Enstitüsü'nden mezun bir müzik öğretmeni tarafından yürütülmektedir. Erzurum Halkevi'nin müzik kolu çalışmaları sadece keman dersi ile sınırlıdır. Gaziantep (Kilis) Halkevi ise müzik koluna kayıtlı üyeleri ile ilgili, keman ve cümbüş icra eden iki profesyonel müzisyenin olduğunu ve bunun dışındaki üyelerin müzikle amatör düzeyde ilgilenen birkaç öğretmenden oluştuğunu belirtmişlerdir. Kars (Tuzluca) Halkevi müzik kolunda sadece 10 heveskâr (amatör) üyenin olduğunu bildirmişlerdir. Muş (Varto) Halkevi, müzik koluna ilginin çok olduğunu ve bir kısım gençlerin askerlik döneminde bandoda eğitim aldığını belirtmişlerdir.

Şanlıurfa (Siverek) Halkevi, üye durumları ile ilgili en ayrıntılı bilgi veren halkevidir. Müzik koluna kayıtlı üyelerinin 10 kişi olduğunu ve bunlardan 5 kişinin müziği meslek olarak yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu beş kişiden ilki nota bilen ve bando sazlarını tanıyan bir üyedir. Bir diğer üye halk müziği ve makam bilgisi olan bir müzisyendir ve aynı zamanda Siverek Halkevi'nin halk müziği öğretmenidir. Müziği meslek olarak yapan üç üyenin ise, halk müziği ile ilgili çalışmalar yaptığı belirtilmiştir. Diğer üyeler ise amatör düzeyde müzikle ilgilenmektedir. İcra edilen çalgıların bando sazları, bağlama, ut ve cümbüş olduğu görülmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevlerinin Müzik Çalışmalarına Ait Bütçe Durumu

Tamimin 4. sorusu halkevlerinin müzik çalışmalarına ayrılan bütçe ve bu bütçenin hangi müzik faaliyet alanlarında kullanıldığı ile ilgilidir.

Tablo 8. Doğu Ve Güneydoğu Halkevlerinin Müzik Çalışmalarına Ait Bütçe Durumu

Halkevi	Soru 4: Musiki çalışmalarına ayırdığımız para nedir ve bu parayı nerelere sarf ediyorsunuz?
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Evimizin geçim darlığı yüzünden musiki çalışmalarına hasredilmek üzere bütçemize bu ana kadar bir ödenek konulmamış ve sarfiyat olmamıştır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Çalışanlara mahsus bir gelir ve tahsisat olmadığından ücretsiz çalışan olmadığı arz olunur (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Güzel Sanatlar için ayırdığımız 800 liranın yarısı buna diğer kısmı da küçük bir nüvesini şimdiden kurduğumuz resim atölyesi çalışmalarına hasredilmiş bulunuyor (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Evimizin 947 yılında 20 parçadan ibaret bir bando takımı mevcut iken, 1943 yılında yüksek genel sekreterliğinizden alınan 11/5/943 gün ve 5/56442 sayılı müsaade ile ve bedeli musiki çalışmalarına sarf edilmek üzere 20. Piyade tümenine 300 lira bedelle satılmış ise de bedeli olan 300 lira musiki ihtiyaçlarına harcanmamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır. Keyfiyeti arz eder, saygılarımla sunarım (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Kol henüz teşekkül etmemiş olduğundan emrinizde ki sorulara cevap verilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-Iğdır	Bu kol için milli günlerde sarf edilmek üzere 100 lira tahsisatımız vardır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	Bütçe kifayetsizliğinden para ayrılmamıştır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Muş-Varto	Halkevimizde musiki aletler olmadığından musiki sahasında hiçbir faaliyet yoktur. (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).
Şanlıurfa-Siverek	Musiki işlerine ayırdığımız para miktarı 170 liradır. Bunun 120 lirası halk türküleri öğretmenine ayda 10 lira ücret olmak üzere verilmekte mütebakisi alet tamir ve tedariki işine tahsis edilmiş bulunmaktadır. Çektığımız milli sıkıntı dolayısıyla bu tahsisatın tezidine imkân bulamıyoruz (BCA.490.1.0.0/968.745.5/22).

Tunceli-Hozat	Hâlihazırda çalışma kollarımız müspet bir tarzda teşekkül etmiş değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Musiki çalışmalarına bugüne kadar ayırdığımız bir para yoktur. Çünkü yapılan yardımlarla ancak halkevini yıllık masrafları karşılıyor (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Ağrı (Doğubayazıt), Bingöl, Bitlis (Adilcevaz), Bitlis (Ahlat), Erzincan, Gaziantep (Nizip), Hakkâri, Kars (Tuzluca), Muş (Varto), Tunceli (Hozat) ve Van (Erciş) olmak üzere 11 halkevi musiki çalışmalarına ayrılan herhangi bir para ve dolayısıyla sarf olmadığını belirtmişlerdir. Gaziantep (Kilis) Halkevi ise, mevcut olan 20 adet bando sazının CHP Genel Sekreterliği'nden izin almak suretiyle bölgedeki askeri birliğe 300 lira bedelle satıldığını ve bu paranın da müzik koluna harcanmadığını belirtmektedir. Oysaki dönemin Halkevleri Musiki Müfettişi Ahmed Adnan Saygun, Halkevlerinde Musiki başlıklı eserinde bandonun önemini, "armoniler, halkın musiki terbiyesinde korolar kadar ehemmiyetli bir âmildir" (Saygun, 1940: 27) şeklinde belirtmektedir. Bu durum Halkevleri müzik çalışmalarında oldukça önemsenen bando faaliyetleri ile tamamen tezat bir durum oluşturmaktadır. Elde olan bando sazlarının satılarak başka ihtiyaçların giderilmesi ise genel merkezden gelen bütçenin ne derece yetersiz olduğunu ve müzik çalışmalarına büyük oranda bütçe ayrılmadığını göstermektedir.

Kalan 3 halkevi içerisinde Kars (İğdır) Halkevi milli günlerdeki müzik faaliyetleri için harcanmak üzere 100 lira ayırmıştır. Şanlıurfa (Siverek) Halkevi toplam 170 lira ayırmış, bunun 120 lirasını halk musikisi öğretmenine geriye kalan 50 lirayı çalgı tamir ve tedarikine harcamıştır. Erzurum Halkevi toplam 800 lira olan bütçesinin yarısını güzel sanatlar için, bu bütçenin bir kısmını da resim atölyesi kurma çalışmaları için ayırmıştır. Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere, müzik koluna bütçe ayırabilen halkevlerinde de belli bir standart olmadığı söylenebilir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevlerinin Müzik Çalışmalarına Katılan Elemanlarına Ait Bütçe Durumu

1948 tamiminin 5. Sorusunda, bir önceki başlıktaki bütçe durumu ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler verilmesi istenmektedir. Genel olarak halkevleri müzik çalışmalarına katılan elemanlara ücret veriliyorsa miktarı ve söz konusu elemanlara müzik kolunun hangi faaliyetleri için ödeme yapıldığı sorulmaktadır.

Tablo 9. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevlerinin Müzik Çalışmalarına Katılan Elemanlarına Ait Bütçe Durumu

Halkevi	Soru 5: Çalışmalara katılanlara ücret veya zaruri masraf veriyorsanız miktarı nedir ve hangi çalışma bölümlerine bu para tahsis olunmuştur?
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Çalışmaya katılan olmadığından ücret veya zaruri masraf verilmemiş ve miktarı da tayin edilmemiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Çalışanlara mahsus bir gelir ve tahsisat olmadığından ücretsiz çalışan olmadığı arz olunur (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Keman kursunda çalışan arkadaş ücret ve zaruri masraf vermemekteyiz (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Bugün ise evimizin pek dar olan bütçesi memur ve müstahdemlerimizin ücretlerini veremeyecek kadar fakir bir durumda olduğundan yeniden alet temin edilememekte ve tabii olarak müzik çalışmalarını da layıkıyla yapamamaktadır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Evimizde hiçbir müzik aleti mevcut olmadığından ve bu müzik aletlerini temin edecek tahsisatımızda bulunmadığından müzik kolu bugüne kadar teşkil ettirilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-İğdır	Çalışmalara katılanlara ücret verilmez (davul zurnacılara verilir). (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	Verilmiyor (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).

Muş-Varto	Halkevimizde musiki aletler olmadığından musiki sahasında hiçbir faaliyet yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).
Şanlıurfa-Siverek	Yalnız halk türküleri öğretmenine aylık ücret verebiliyoruz. Diğerlerine müsamerelerde ve taşraya yapılan gezi ve seyahatlerde zaruri masraf karşılığı olarak toptan bir ücret vermekteyiz. Verilen ücretler güzel sanatlar ve gösteri kolları tahsisatından sarf edilmektedir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/22).
Tunceli-Hozat	Hâlihazırda çalışma kollarımız müspet bir tarzda teşekkül etmiş değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Çalışmalara katılanlara ücret veya zaruri masraf namıyla bir şey verdiğimiz yoktur. Resmi bayramlarda rica edilerek bando çalmaları temin ediliyor (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Müzik çalışmalarına katılanlara verilen ücret ya da zaruri masraf ile ilgili soruya cevap olarak, Ağrı (Doğubayazıt), Bingöl, Bitlis (Adilcevaz), Bitlis (Ahlat), Erzincan, Erzurum, Gaziantep (Kilis), Gaziantep (Nizip), Hakkâri, Kars (Tuzluca), Muş (Varto) ve Tunceli (Hozat) Halkevleri, çalışanlara ya da katılanlara herhangi bir ücret veremediklerini bildirmişlerdir. Kars (İğdır) Halkevi, müzik çalışmalarına katılanlara herhangi bir ücret ödenmediğini, sadece bu işi meslek olarak icra eden davul ve zurnacılar para verildiğini belirtmişlerdir. Sadece Şanlıurfa (Siverek) Halkevi, halk müziği öğretmenine aylık ücret ödeyebilmektedir. Öğretmen dışında müsamereler ve seyahatlere katılanlara ise güzel sanatlar ve gösteri (temsil) kolları bütçesinden toptan bir ücret verdiklerini belirtmişlerdir. Van (Erciş) Halkevi ise resmi bayramlarda bando çalanlarından rica edilerek faaliyet gösterdiklerini bildirmişlerdir. Bütün bu belirtilenler doğrultusunda 1948 yılı itibarıyla müzik faaliyetlerine katılan kişilere ücret verebilen Kars (İğdır) ve Şanlıurfa (Siverek) Halkevleridir. Bunun dışında kalan ve müzik kolu faaliyet gösteren halkevlerinin herhangi bir ücret vermedikleri ve tamamen gönüllülük esasına bağlı olarak faaliyet yürüttükleri görülmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun İlgi ve Eğilimleri

1948 tamiminin 6. sorusunda, halkevleri müzik kolunun hangi çalışma sahasında gelişme gösterebileceği ve bölgelerinde daha çok müziğin hangi alanına ilgi gösterildiği konusunda bilgi istenmiştir.

Tablo 10. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun İlgi ve Eğilimleri

Halkevi	Soru 6: Musiki kollarından hangisi daha çok gelişmek istidadını gösteriyor? Muhitimize en uygun çalışmalar hangileri olabilir? (Halk türküleri korosu, yerli sazlar ile türküler üzerinde çalışmalar, bando, ilh.)
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Her bakımdan gelir kaynağından mahrum bulunan evimizde musiki kolu faaliyete geçirilmediği için hangisinin daha çok gelişme istidadını göstereceği hususunu halen meçhul bulunduğu. Esasen muhitimiz musikiyi çok seviyor fakat elde bir tahsisatımız olmadığı için musikiyi canlandırmak ve ilerletmeye imkân bulunmamaktadır. Bu husus için yeter bir tahsisat verildiği takdirde müspet ve iyi neticeler elde edilebilir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Halkevimizde musiki teşkilatı yoktur (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Rahmetli üstat Faruk Kaleli'nin ölümünden sonra mecburen inkitaa uğrayan mahalli halk türkülerinin yeniden tamim maksadıyla açmak istediğimiz mahalli türküler kursu ile halk sazı kursudur (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Bu kola kayıtlı üyelerimizden musikiyi meslek edinen iki şahsın keman ve cümbüşüyle bir iki amatör öğretmenin temsil ve aile toplantılarımızda kendi keman ve aletleriyle bu boşluğu doldurmağa çalışmalarından başka hiçbir faaliyet gösterilememektedir (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Evimizde hiçbir müzik aleti mevcut olmadığından ve bu müzik aletlerini temin edecek tahsisatımızda bulunmadığından müzik kolu bugüne kadar teşkil ettirilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).

Kars-Iğdır	Bu bölgede daha ziyade akordeon ve kemanı severler (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	Cümbüş – Akordeon Cümbüş, Akordeon, saz, keman Halk türküleri yerli çalgılarla çalışılıyor (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Muş-Varto	Muhitimizde bu sahada hevesliler çoktur. Bunların bir kısmı da askeri bandolarda öğrenmiş sayısı 8'i aşan genç vardır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).
Şanlıurfa-Siverek	Musiki kollarımızdan en fazla gelişmek istidadını gösteren kısım halk türküleri korosudur. Muhitte çok derin alaka göstermekte ve sevilmekte muhitimize en uygun olanı budur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/23).
Tunceli-Hozat	Hâlihazırda çalışma kollarımız müspet bir tarzda teşekkül etmiş değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Musiki kollarımızdan muhitimizde bando ve yerli sazlar ile türküler üzerinde çalışmalar daha çok gelişmek istidadını gösteriyor. Muhitimizde en uygun çalışmalar bando üzerinde olabilir (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Doğu ve güneydoğu bölgelerinde 8 halkevi, müzik kolları olmadığı için sorunun içeriği doğrultusunda bir cevap verememişlerdir. Soruya cevap veren halkevlerinin, eğilim ve gelişmeye uygun olduğunu düşündükleri müzik faaliyet alanı, halk müziğidir. Muş (Varto) Halkevi bölgede müziğe ilginin çok olduğunu belirtmiştir. Ayrıca askerlik görevini yapan bazı gençlerin müziğe ilgi duyduklarını belirtmiş fakat hangi çalışma sahasının gelişme gösterebileceği ile ilgili bir bilgi vermemiştir. Sadece Van (Erciş) Halkevi, halk müziğinin yanı sıra bando topluluğunun da gelişme gösterebileceğini belirtmiştir. Doğu ve güneydoğu halkevlerinin istek ve değerlendirmelerinin belirgin şekilde halk müziği üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun Öğretmen Durumu

Tamimin 7. sorusunda halkevleri müzik kolunda görevli müzik öğretmenin olup olmadığı ve müzikle ilgili mesleki birikimi sorulmuştur.

Tablo 11. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun Öğretmen Durumu

Halkevi	Soru 7: Öğretmeniniz var mıdır? Maaşı bilgi derecesi nedir?
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Öğretmenimiz olmadığı gibi parasızlıktan da bütçemize musiki öğretmeni için bırakmadık. Evimizin geçim durumunu 10.4.948 gün ve 23 sayılı yazımızla yüksek katınıza arz etmişiz. Evimiz idare memuru ile hademenin ücretlerine borçlanmıştır. Parasızlıktan işlerimiz yürümektedir. Münasip miktarda yardımın yapılması (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Halkevimizde musiki teşkilatı yoktur (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Kursu idare eden arkadaş Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Kolu mezunlarından öğretmen Sebahattin BELEK tir (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Kayıtlı üyelerimizden musikiyi meslek edinen iki şahsın keman ve cümbüşüyle bir iki amatör öğretmenin temsil ve aile toplantılarımızda kendi keman ve aletleriyle bu boşluğu doldurmağa çalışmalarından başka hiçbir faaliyet gösterilememektedir (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Arz edildiğini vechiyle adı geçen kol henüz teşekkül etmemiş olduğundan emirinizde ki sorulara cevap verilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-Iğdır	Öğretmenimiz yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	Yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Muş-Varto	Öğreticimiz vardır fakat musiki aletlerimiz yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).

Şanlıurfa-Siverek	Öğretmenimiz vardır ve ancak kendisine ayda 10 lira verilmektedir. Çok istifade edilebilir bilgisi normaldir. Bu vazifeyi bir ücret mükabili değil bir vazife bilerek yapmaktadır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/23).
Tunceli-Hozat	Hâlihazırda çalışma kollarımız müspet bir tarzda teşekkül etmiş değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Öğretmenimiz yoktur. İcap ederse bandocular arasında öğretmenlik yapacak üyelerimiz vardır (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Öğretmenlerinin olup olmadığı ve maaş ve bilgi dereceleri ile ilgili 7. soruya cevap olarak, Erzurum, Muş (Varto) ve Şanlıurfa (Siverek) olmak üzere 3 halkevi, öğretmenlerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu bilgiler doğrultusunda akademik bir eğitimden geçmiş müzik öğretmeni olan tek halkevi Erzurum'dur. Fakat Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Kolu mezunu olan öğretmenlerine herhangi bir ücret verilmediği belirtilmiştir.

Geriye kalan 12 halkevinin müzik öğretmenin olmadığı görülmektedir. Siverek Halkevi öğretmene ayda ancak 10 lira verdiklerini ve bilgi derecesinin yeterli olduğunu belirtmiştir. Ancak diğer 2 halkevi öğretmenlerinin maaş ve bilgi dereceleri hakkında net bilgi vermemişlerdir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun Bando Sazlarına İlişkin Durumları

Halkevleri müzik kolu faaliyetleri bando topluluğu, faaliyet göstermesi istenilen en önemli çalışma sahalarından birisidir. Saygun, "bando kapsamında fanfar grubunu, halkın müzikle ilgilenmesi için koro ve halk sazlarından sonra en kolay vasıta olarak değerlendirmektedir" (Saygun, 1940: 27). Ayrıca Saygun'a göre "kıymetli eserlerin birçoğu bu gruplar için tanzim olunduğu ve daima da mümkün olacağı nazara alınırsa iyi eserler dinletmek ve tanıtmak hususunda aynı zamanda kolay yetişen bu teşekküllerin ehemmiyeti bir kat daha artacaktır (Saygun, 1940:27). 1948 yılı tamiminin 8. sorusunda halkevlerinin hangi bando sazlarına sahip olduğu ve sayıları istenmektedir.

Tablo 12. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun Bando Sazlarına İlişkin Durumları

Halkevi	Soru 8: Bando sazlarınız, ayrı ayrı adları ve miktarı nedir?
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Bando sazlarımızdan iki adet si bemol klarnet, 2 adet büğlü, 1 adet bariton, 1 adet tenor, 1 adet beyaz nikelajlı pistonlu trombon, 1 adet halikonpas, 1 adet trampet, 1 adet bando davulu, 1 çift bando zili, 1 adet trampet sehпасı, 1 adet caz davul pedalı, 1 adet müstamel nişleri kırık alto, 10 adet müstamel ve ağaçtan mamül nota sehпасı vardır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	1 küçük klarnet mi bemol, 2 büyük klarnet si bemol, 2 kornet si bemol, 1 alto mi bemol, 1 trombon si bemol, 1 bas mi bemol, 1 trampet, 1 davul, 2 zil (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Yok (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Evimizin 947 yılında 20 parçadan ibaret bir bando takımı mevcut iken 1943 yılında yüksek genel sekreterliğinizden alınan 11/5/943 gün ve 5/56442 sayılı müsaade ile ve bedeli musiki çalışmalarına sarf edilmek üzere 20. Piyade tümenine 300 lira bedelle satılmıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Evimizde hiçbir müzik aleti mevcut olmadığından ve bu müzik aletlerini temin edecek tahsisatımızda bulunmadığından müzik kolu bugüne kadar teşkil ettirilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-Iğdır	Sazlarımız yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	Saz çalan varsa da alet mevcut değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Muş-Varto	Halkevimizde musiki aletler olmadığından musiki sahasında hiçbir faaliyet yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).

Şanlıurfa-Siverek	Belgede bu soruya ilişkin cevap verilmemiştir. Dolayısıyla bando sazlarının olmadığı söylenebilir.
Tunceli-Hozat	Hâlihazırda çalışma kollarımız müspet bir tarzda teşekkül etmiş değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Bando sazlarımız 11 parçadır. 2 klarnet, 1 büğlü, 1 kornet, 1 tenor, 1 trombon, 1 alto, 1 bas, 1 davul, 1 trampet ve 1 zilden ibarettir (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Cevaplar doğrultusunda Bingöl, Erzincan ve Van (Erciş) olmak üzere 3 halkevi bando sazlarının olduğunu, adlarını ve adetlerini bildirmişlerdir. Geriye kalan 12 halkevinde bando sazları yoktur. Kars (Tuzluca) Halkevi icra eden olsa bile ellerinde bando sazı bulunmadığını belirtmiştir.

Doğu ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun Diğer Sazlara İlişkin Durumları

Tamimin son sorusunda halkevlerinin bando sazları dışında hangi çalgılara sahip oldukları sorulmaktadır.

Tablo 13. Doğu Ve Güneydoğu Bölgelerinde Faaliyet Gösteren Halkevleri Müzik Kolunun Diğer Sazlara İlişkin Durumları

Halkevi	Soru 9: Öteki sazlarımız nelerdir ve kaçar tanedir?
Ağrı-Doğubayazıt	Evimizde musikiye ait hiçbir teşkilat ve faaliyet olmadığını saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/47).
Bingöl	Öteki sazlarımızdan 1 adet Hohner marka akordeon bulunduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/59).
Bitlis-Adilcevaz	Halkevimizde henüz güzel sanatlar şubesi teşkil edilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/60).
Bitlis-Ahlat	Halkevimizde musiki çalışmalarına ait teşkilatımız bulunmadığından emredilen malumatın verilememiş olduğunu saygılarımla arz ederim (BCA.490.1.0.0/968.745.5/2).
Erzincan	Yok. (BCA.490.1.0.0/966.738.3/1).
Erzurum	Beşi müceddet, beşi müstamel olmak üzere 10 keman, 1 piyano ve 3 mandolin mevcuttur (BCA.490.1.0.0/966.738.4/1).
Gaziantep-Kilis	Yok (BCA.490.1.0.0/966.739.1/2).
Gaziantep-Nizip	Estetik sanatların müzik unsuru için, elde mevcut eleman olmadığından çalışılması sağlanamamıştır (BCA.490.1.0.0/966.739.1/1).
Hakkari	Evimizde hiçbir müzik aleti mevcut olmadığından ve bu müzik aletlerini temin edecek tahsisatımızda bulunmadığından müzik kolu bugüne kadar teşkil ettirilememiştir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/38).
Kars-Iğdır	Sazlarımız yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/61).
Kars-Tuzluca	Saz çalan varsa da alet mevcut değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/14).
Muş-Varto	Halkevimizde musiki aletler olmadığından musiki sahasında hiçbir faaliyet yoktur (BCA.490.1.0.0/968.745.5/8).
Şanlıurfa-Siverek	Yerli saz ve halk türküleri korosunda 2 bağlama, 1 cura, 1 darbuka ve 1 zilli def mevcuttur. Aletlerimiz çok eskidir tahsisat temin edildiği takdirde yenisi alınacaktır (BCA.490.1.0.0/968.745.5/23).
Tunceli-Hozat	Hâlihazırda çalışma kollarımız müspet bir tarzda teşekkül etmiş değildir (BCA.490.1.0.0/968.745.5/68).
Van-Erciş	Öteki sazlarımız mandolindir. 3 adettir (BCA.490.1.0.0/967.743.6/7).

Diğer sazlar ile ilgili verilen cevaplar doğrultusunda; Bingöl, Erzurum, Şanlıurfa (Siverek) ve Van (Erciş) olmak üzere 4 halkevi bando sazları dışında sazları olduğunu, ad ve adetlerini belirtmişlerdir. Geriye kalan 11 halkevinin hiçbirinde bando sazları dışında diğer sazlar yoktur. Sayıca en fazla mevcut olanların keman (10) ve mandolin (6) olduğu görülmektedir. Ardından bağlama (3), piyano (1), akordeon (1), darbuka (1) ve def (1) mevcut olduğu görülmüştür.

Sonuç

1948 yılı tamimine cevap veren doğu ve güneydoğu halkevlerinin çoğunda güzel sanatlar şubesi müzik kolunun kurulmadığı görülmektedir. Müzik kolu olan halkevlerinin ise bütçe yetersizliği, müzik öğretmeni eksikliği, çalgı temini konusundaki yetersizlikler ile karşılaştığı ve üye sayılarının son derece sınırlı olduğu görülmektedir. Bu kapsamda müzik gibi son derece masraflı olan bir sanat dalı için hemen hemen hiçbir alt yapının olmadığı söylenebilir. Müzik kolu olan halkevlerinde yapılan çalışmalar, büyük oranda gönüllü kişiler tarafından ücret verilmeden yürütülmektedir.

Saygun, Halkevlerinde Musiki isimli çalışmasının birinci faslında, "çok büyük masraflara ihtiyaç duyulmadan çabuk netice alınabilecek çalışma sahasının koro olduğunu belirtmektedir" (Saygun, 1940: 15). Doğu ve güneydoğu bölgesi halkevleri müzik kolu çalışmaları kapsamında halk müziği dışında, neredeyse koro ile ilgili hiçbir çalışmanın olmadığı söylenebilir. Doğu ve Güneydoğu bölgeleri halkevleri müzik koluna üye olanların yaşları 20-50 arası genç ve yetişkinlerden oluşmaktadır. Erzurum Halkevi'nin açtığı keman kursuna katılan 10-13 yaşları arasındaki çocuklar dışında, diğer halkevlerinin çocukların müzik eğitimine yönelik hiçbir faaliyet yürütmediği görülmektedir.

Doğu ve güneydoğu bölgelerinde, müzik kolu olan halkevlerinin faaliyetlerinde en öne çıkan çalışma sahası halk müziğidir. Bazı halkevlerinin halk müziği bağlamında, icra ettiği çalgılar arasında bağlama, ut ve cümbüş olduğu belirtilmiştir. Fakat halkevlerinin müzik çalışmalarında ısrarcı olduğu konulardan birisi olan alaturka keman, ut, cümbüş gibi çalgıların halkevleri çalışma sahası kapsamında olmadığı yönündedir. 1939 yılında yayınlanan bir genelgede bu konu özellikle ele alınmış ve halkevlerinin çalışma sahası şu şekilde belirlenmiştir:

Alaturka dediğimiz müziğe Halkevlerinde ister cümbüş, ut, kanun gibi sırf alaturka sazlarla; ister keman piyano gibi alafranga sazlarla, ister tef ve değnekle idare suretiyle yer vermemek lazımdır... Anadolu seslerine maya, hoyrat, bozlak, deyişler gibi halk ezgilerine keman, ut, cümbüş, kanun, kemençe, ney gibi alaturka sazlar değil, doğrudan doğruya halk sazları refakat etmelidir. Bunlar dışında alaturka saz alelumum incesaz Halkevlerinin çalışma sahasına giremez (BCA. 490.1.0.0/4.20.1/1).

Saygun, "halkın müzik terbiyesinde halk türkülerini ve sazlarını ele alınmasını, halkın alışkanlıklarına hitap eden bir yol izlenmesinin önemine dikkat çekmektedir" (Saygun, 1940: 23). Saygun bir yandan halk sazları ile ilgili halkın ilgi ve alakasının göz önünde bulundurulmasının öneminden bahsederken, diğer yandan halk ezgilerini hangi çalgıların icra edebileceği ile ilgili 1939 genelgesindeki esaslar ile birebir örtüşen ifadeler kullanmaktadır: "Ancak bu hususta şunu asla unutmamalıdır ki halk musiki de halk oyunları da yalnız halk sazları ile icra olunur. Türkülerimiz ud, tanbur ve bazı nevicat sazlarla çalınması katiyen doğru olmadığı gibi, oyunlarımızın bu neviden sazların refakatinde icrası da katiyen doğru değildir" (Saygun, 1940, s.39). Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere zaten son derece sınırlı olan müzik çalışmalarının, bu tür ideolojik ve çelişkili yaklaşımlarla daha da sınırlandırıldığı görülmektedir. Zira ne Saygun'un düşüncelerinin ne de 1939 yılında yayınlanan genelgedeki esasların, 1948 yılına gelindiğinde halkevlerinde bir karşılığının olmadığı söylenebilir.

1948 tamiminden elde edilen veriler doğrultusunda, doğu ve güneydoğuda bulunan halkevlerinin müzik kolu çalışmalarında bando topluluğunun teşkilatlanması konusu, maddi boyutuyla ve eğitmen eksikliğinin öne çıkması ile en gerçek dışı hedef olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel merkez tarafından farklı yıllarda basılan talimatnameler, müzik alanında her bir halkevinin kendi imkânları ve bölgesel özellikleri doğrultusunda çalışmasına olanak vermeyen direktiflerinde oluşmaktadır. Bu durum merkezîyetçi ve ısrarcı bir politika uygulandığının göstergesi niteliğindedir.

Müzik çalışmaları bakımından en önemli noktalardan birisi, 1932 yılında kurulan halkevlerinin, 1948 yılı itibariyle doğu ve güneydoğu bölgelerinde 16 yıl süresince neredeyse hiç teşkilatlanamadığıdır. Halkevlerinin 1951 yılında kapatıldığı düşünülecek olursa, geriye kalan 4 yıl içerisinde, doğu ve güneydoğu bölgelerindeki Halkevleri Güzel Sanatlar Şubesi Müzik Kolu'nun çalışmalarına ilişkin kayda değer bir çalışmanın varlığından söz etmek mümkün değildir. Halkevlerinin temelde amaçladığı, batı müziğini yayma ve Gökalp'in çerçevesini çizdiği çoksesli uluslararası milli musikiyi gerçekleştirme hedeflerinin, 1948 yılı itibariyle doğu ve güneydoğu halkevlerinde hiçbir karşılığının olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, talimatnamelerde merkezîyetçi ve ideolojik yaklaşımla hazırlanmış esasların sadece yazılı birer metin olarak kaldığı ve bölgenin gerçekleriyle örtüşmediği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Arık, Remzi Oğuz. Halkevlerinde Müze, Tarih ve Folklor Çalışmaları Kılavuzu. Ankara: Ulus Basımevi, 1947.
- Behar, Cem. Musikiden Müziğe Osmanlı/ Türk Müziği: Gelenek ve Modernlik. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2008
- C.H.P. Halkevleri Talimatnamesi. Ankara: Hâkimiyeti Milliye Matbaası, 1932.
- C.H.P. Halkevleri Öğreneği. Ankara: Recep Usluoğlu Basımevi, 1938.
- C.H.P. Halkevleri Çalışma Talimatnamesi. Ankara: Zerbamat Basımevi, 1940.
- Gökalp, Ziya. Türkçülüğün Esasları. İstanbul: Varlık Yayınevi, 1968.
- Güray, Cenk. "Cumhuriyet'in Müzik Politikalarının Halk Müziğine Yaklaşımı: Bir Toplumsal Dönüşüm Modeli." Cumhuriyet'in Müzik Politikaları. İstanbul: h2o Yayıncılık, 2018.
- 1935 Halkevleri 103 Halkevi Geçen Yıllarda Nasıl Çalıştı. Ankara: C.H.P.
- İnalçık, Halil. Atatürk ve Demokratik Türkiye. İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2017.
- Şahin Kurnaz, Feyza. Atatürk'ün Kültür Kurumlarından Halkevleri ve Afyon Halkevi. Ankara: Berikan Yayınevi, 2014.
- Şimşek, Sefa. Bir İdeolojik Seferberlik Deneyimi Halkevleri 1932-1951. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 2002.
- Saygun, Ahmed Adnan. Halkevlerinde Musiki. Ankara: Cumhuriyet Halk Partisi Yayını, 1940.
- Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivi (BCA)**
- BCA.490.1.0.0/8.43.15/1-2
- BCA.490.1.0.0/4.20.1/1
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/47
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/59
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/60
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/2
- BCA.490.1.0.0/966.738.3/1
- BCA.490.1.0.0/966.738.4/1
- BCA.490.1.0.0/966.739.1/2
- BCA.490.1.0.0/966.739.1/1
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/38
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/61
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/14
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/8
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/22.23
- BCA.490.1.0.0/968.745.5/68
- BCA.490.1.0.0/967.743.6/7.8

AN ASSESSMENT OF EAST AND SOUTHEAST PEOPLE HOUSES ACCORDING TO CIRCULAR LETTER 1948

Türker Erol
Derya Kaçmaz

Abstract

People houses that founded in 1932, were active within nine branch and these branches studies which had worked under Fine Art Department were to considered very important. People houses where music revolution experienced far and wide, were purposed to disseminated polyhonic music culture formed by Gökalp's national music opinions. General Secretariat of CHP, issued a circular letter in 1948 for learning the situation of music studies and determining which music studies did people houses showing tendency to? 9 question addressed to 93 people houses and 71 of them answered these questions within the circular letter at issued. Document analysis method used in research and limited with 15 people houses that had been located in east and southeast province which answered the 1948 circular letter, In conclusion part, the situation of music studies and at what rate of goals achieved in these mentioned people houses discussed. Within the frame of 1948 circular letter, music studies in east – southeast people houses substantially, didn't reach main purposes.

Key words: CHP, People Houses, Department of Fine Arts, Music Branch